

د سيوري ننداره (دریمه درجه)

<p>زده کوونکي به د رڼا او سيوريو ځانگړتياوې او خصوصيتونه وپېژني. دوی به خپل د سيوري يو تياتر جوړ کړي چې په هغې کې به دوی د خپلې قيصې ځينې برخې توضیح کړي، او همدا راز دوی به خپلې گوډۍ او سټيج جوړ او تنظيم کړي.</p>	<p>توضیح</p>
<p>آيا سيوري کولای شي مور ته ځينې قيصې ووايي؟</p>	<p>مخکېنه پوښتنه</p>
<p>په ۵ ورځو کې ۵ ساعته</p>	<p>ټولټال اړين وخت</p>
<p>سپينه ورقه نی، سيخونه، د غابونو لړکي د روښنايي (رڼا) لپاره اړينې توکي: څيراغ، برق، لمر او داسې نور سريښ، ورقه، تور توش، رنګې، قينچي رنګ او د رنګ بورس ورقه او قلم</p>	<p>اړينې سرچينې</p>
<p>1. پوهيدل چې رڼا څنگه حرکت کوي او څنگه سيوري رامینځته کوي 2. د طبيعي او مصنوعي تر منځ د توپرونو پوهه 3. د غير شفافو، نيمه شفافو او شفافو شيانو ترمنځ د توپر پوهه 4. د دې په اړه څېړنه چې څنگه غيرشفاف شيان سيوري جوړوي او څنگه سيوري ښکاره کوي 5. د کيسې بيانول يا د مناسبو حقايقو او اړوندو او توضيحي توضيحاتو سره د تجربې تکرار کول، په سمو، بشپړو او واضحو جملو سره خبرې کول.</p>	<p>د زده کړو پايلې</p>
<p>هيڅ</p>	<p>مخکينې زده کړې</p>
<p>- طبيعي او مصنوعي - روښنايي - سيوري - شپې او ورځنۍ څاروی - د لمر نمونې - شفاف، نيمه شفاف او غير شفاف - د منشور اغيزې - تجربې - کيسه کول - تمثيل</p>	<p>د پوښتنې لاندې موضوعات</p>

لومړۍ ورځ

نن ورځ به ددغې پروژې په واسطه تاسو د روښنايي (رڼا) د ځانگړتياو او خصوصيتونو په اړه پوهاوی ترلاسه کړئ.

وراندیز شوی وخت	فعالیت او توضیحات
۱۵ دقیقې	<p>په دې اړه چې روښنايي (رڼا) زموږ سره د شیانو په لیدلو کې څه مرسته کوي خپل معلومات را غونډ کړئ. د یوه ځای دوه انځورونه رسم کړئ: یو د ورځې په رڼا کې او بل د شپې په تیاره کې. (تاسو کولی شئ د خپل کور یوه صحنه، یوه منظره، خپل ځان او داسې نور رسم کړئ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> پوښتنې: آسمان د ورځې او د شپې له لوري څنګه ښکاري؟ انسانان او ژوي (حيوانات) په هره برخه (ورځ او شپه) کې کوم کارونه ترسره کوي؟ هغه کوم شیان دي چې موږ یې یواځې د شپې له خوا لیدلی شو؟ هغه کوم شیان دي چې موږ یې یواځې د ورځې له لوري وینو؟ آیا ټول حیوانات په یو شان د شپې او ورځې له لوري فعال وي؟
<div style="display: flex; justify-content: space-around; text-align: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">رځ</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">شپه</div> </div> 	

۱۰ دقیقې

• د رسامۍ څخه وروسته، د بیلابیلو داسې فعالیتونو په اړه فکر وکړئ چې مور یې په رڼا او یا هم په تیاره کې ترسره کوو. ستاسو په آند، ولې ډیری خلک د ورځې به اوږدو کې کار کوي؟ ولې ځینې خلک د شپې له لوري اړ دي چې کار وکړي؟ هغه خلک چې د ورځې په اوږدو کې کار کوي. لارښوونې: ډاکټران، امنیتي ساتونکي، د اطفائي کار کوونکي او داسې نور.

• د روښنایي یو تصویر رسم کړئ. زده کوونکي به ددې په اړه فکر وکړي چې روښنایي څنګه رسمه کړي او بیا به هغه رسمه کړي. ددې فعالیت د ترسره کولو لپاره، زده کوونکي به د لاندې پوښتنو په واسطه د ټولو هغو کلیمو په اړه فکر وکړي چې هغوی یې روښنایي سره شریکوي.

○ تاسو د روښنایي سره کوم رنگ تړئ؟

○ تاسو رڼا څنګه تشریح کوئ؟

○ د روښنا اصلي سرچینې کومې دي؟

کله چې تاسو د رڼا په اړه فکر کوئ، څه مو ذهن ته راځي، گرمي که یخني؟

۱۵ دقیقې

دغو ځوابونو ته نمونه ورکړي او رسم یې کړئ لکه: روښانه، لمر، ژیر او داسې نور.

۱۵ دقیقې

- رد روښان سرچینې معلومې کړئ او د پینځو مختلفو سرچینو یو لیست جوړ کړئ او هر یو د هغوی د ځانګړتیاو پر اساس مشخصې کړئ: طبیعي او مصنوعي
- د معلوماتو اضافه کول: والدین کولی شي په دې کې د نورو معلوماتو په اضافه کولو سره له زده کوونکو سره مرسته وکړي، مثلاً:
- طبیعي: لمر، ستوري، سپوږمۍ، لمبې (د شمع یا نغري)، بریښنا او داسې نور
- مصنوعي: ګروپ، لاسي ګروپ او داسې نور
- په هر کالم کې د بریښنا مختلفې سرچینې رسم کړئ:

د روښنا سرچینې	
مصنوعي	طبیعي
2. ګروپ 	1. لمر
	3. اور

۱۰ دقیقې

د خپلې کورنۍ له غړو سره خپل د روښنا د سرچینو چارټ شریک کړئ ترڅو هغوی تاسو ته خپل نظرونه درکړي. (کچیرته تاسو په ټولګي کې یاست، تاسو کولی شئ دا خپل ملګري او یا هم یوه وړې ګروپ ته وښایاست). د کورنۍ نظر ورکونه به لاندې نقطې له ځان سره ولري:

- د روښنا نورې سرچینې
 - دا لیست تاسو ته د طبیعي سرچینو او مصنوعي سرچینو د توپیر په اړه څه وايي؟ آیا آتش بازي طبیعي ده او که مصنوعي؟
- په خپل چارټ کې د نورو سرچینو د اضافه کولو لپاره د نظر ورکوونې له برخې څخه کار واخلي. همدا راز د طبیعي او مصنوعي کمو به اړه له خپل ځان څخه تعریفونه ولیکئ.

۱۵ دقیقې

د روښنایي د مفهوم په اړه معلومات ترلاسه کړئ:

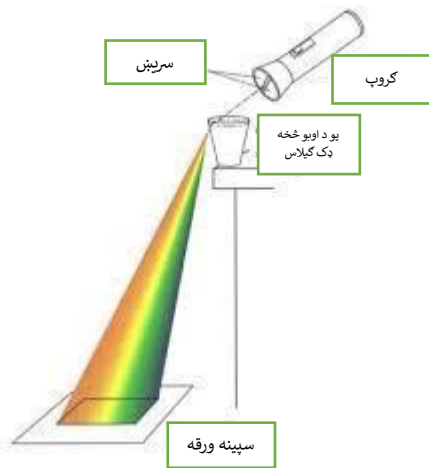
معلومات اضافه کول: زمونږ سترگې د روښنا نیونکې ځانگړنه لري چې روښنایي لاس ته راوړي او زمونږ د سترگو په عدسیه کې انځور جوړوي. نو له همدې امله، کچیره یو شی زمونږ سترگو ته هیڅ رڼا منعکسه نکړي، مونږ نشو کولی هغه وویږو.

چمتو کوونکې پوښتنې: د روښنا څخه پرته به څه را پېښ شي؟ ولې د لیدلو لپاره مونږ روښنایي ته اړتیا لرو؟ په یوه تیاره خونه کې یوه لوبه ترسره کړئ. ستاسو د کورنۍ غړي به تاسو ته په یوه تیاره کوټه کې غږ کوي او تاسو به کوښښ کوی چې هغوی د غږ له مخې پیدا کړئ. ددې په اړه فکر وکړئ چې څنګه ستاسو بېلابېل حسونه یوځای کار کوي. په نړۍ کې داسې حیوانات شته لکه شوېرک چې وړانده دي، خو د غږ له لارې خپله لاره معلوموي.

دوهمه ورځ

نن ورځ به تاسو د رڼا (روښنایي) او د رنګونو د ځانګړتیاو په اړه خپلو معلوماتو ته دوام ورکړئ.

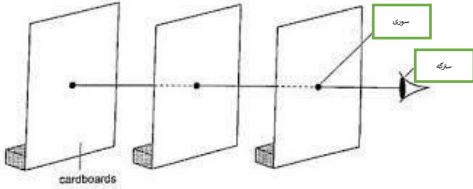
فعالیت او توضیحات	وړاندیز شوی وخت
<ul style="list-style-type: none"> ● خپله هغه فرضیه چې تاسو تیره ورځ ترسره کړه چې رڼا معمولا ژیره او یا سپینه وي، و ارزوئ. ● یوه تجربه ترسره کړئ ترڅو دا معلومه کړئ چې زرغونه څنګه منځ ته راځي؟ یوه سپینه ورقه پر یوه میز او یا هم پر ځمکه باندې کېږدئ. یو گیللاس د اوبو څخه ډک کړئ او هغه لمر ته مخامخ ونیسئ – کله چې د لمر وړانګې پر گیللاس ولګېږي، هغه به پر ورقه باندې د زرغونې د جوړولو لامل وګرځي. د زرغونې هغه انعکاس چې په ورقه باندې دی رسم کړئ ترڅو دا معلومه کړئ چې روښنایي (رڼا) د څومره رنګونه لري. 	۲۰ دقیقې

- د بشونکو لپاره د معلوماتو اصفافه کول: دې ته د "منشور اغیزې" وایي. کله چې د رڼا (روښنایي) بیلابیل رنگونه په یوه منشور باندې ولګیږي، او یا په یوه داسې شي باندې ولګیږي چې یواځې دوه غیر موازي څنډې ولري، هغوی یو بله مختلفه زاویه جوړوي ترڅو دوی سره جدا (انکسار) شي. د روښنایي مختلف رنگونه مختلف د رنگونو موجونه لري او له همدې امله په مختلف ډول سره قاتیږي. د بیلګې په توګه، سور رنگ په آرامۍ سره ښکاره کیږي چې د همدې کبله د رنگونو په سر باندې راځي او صمندی رنگ په ګړندې سره حرکت کوي او له همدې امله په لاندیني برخه کې ښکاره کیږي.

۲۰ دقیقې

- ددې په اړه معلومات ترلاسه کړئ چې روښنایي (رنا) څنګه حرکت کوي. (زده کوونکي به دا معلومات د خپل د ګوډیو د سټیج جوړولو او ډیزاین کولو کې وکاروي.)
 - په یوه کارټبورډ یا یوې ډبلې ورقې کې ۳ سوري جوړ کړئ.
 - ددې کاغذ د سوریو شاته یو ګروپ یا شمع کېږدئ، تاسو به وویښ چې رنا څنګه له دغو سوریو څخه هاغه خوا حرکت کوي.
 - د کارټبورډ سوري شوې ورقې به تاسو د یو بل شاته په ترتیب سره کېږدئ. لومړی، سوري به په یوه مستقیم لاین کې واوسي. دهغه څه به اړه بحث وکړئ چې تاسو یې وینئ.
 - له دې څخه وروسته به سوري په کارټ بورډ کې سم وي منظم شوي. اوس د هغه څه په اړه خبرې وکړئ چې تاسو په دې فعالیت کې ولیده.
 - تاسو څه ولیدل؟ ددغو دوو تجربو تر منځ توپیر څه وه؟ زده کوونکو ته ددې په اړه وضاحت ورکړئ چې رنا یا روښنایي یواځې هغه وخت د سوریو څخه جرک کوي چې هغوي به مستقیم ډول سره د یو بل مخې ته وي.

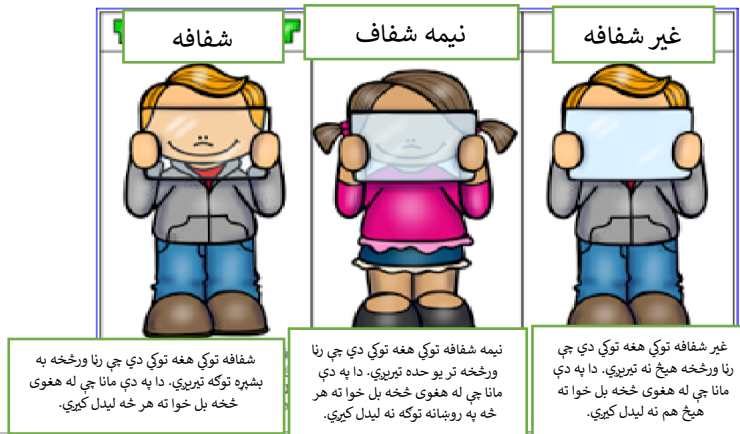

۱۰ دقیقې

- لمر ته د ځینو شیانو په نیولو سره، ددې په اړه معلومات ترلاسه کړئ چې څه رنگ ځیني شیان شفاف، ځیني نیمه شفاف، او ځیني غیر شفاف دي.

• نوي اصطلاحات په شمول د لاندې کلماتو زده کړئ:

- بشپښه، کړکې، روښانه پلاستيک او داسې نور د شفافو شيانو په ډله کې راځي. دا هغه توکي دي چې د هغوی هاغه خوا مونږ هر څه په روښانه توګه سره ووينو.
- تورې عينکې، سپينې جامې، تيشو پيپر، سپينه ورقه او داسې نور د نيمه شفافو شيانو په ډله کې راځي. دا هغه شيان دي چې له دوی څخه هاغه خوا نور شيان په ډيره کمه اندازه ليدل کيږي، ځکه له دوی څخه نور بل خوا نه تيريږي.
- چوکۍ، کارډبورډ، يو کتاب او داسې نور د غير شفافو شيانو په ډله کې راځي. دا هغه شيان دي چې له دوی څخه بل خوا هيڅ نور نه تيريږي او مونږ نشو کولی هيڅ شی له دوی څخه هاغه خوا ته ووينو.

- ۱۰ دقیقه
مختلف توکي د گروپ يا لمر مخې ته ونيسئ او دا معلومه کړئ چې آیا هغوی شفاف، نيمه شفاف، او که غير شفاف دي. زده کوونکي بايد د هرې کټګورې لپاره ۵ توکي پيدا کړي او خپلې موندنې دي په لاندې چارټ کې د هرې برخې لاندې وليکي.

شفاف	نیمه شفاف	غیر شفاف
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;"> <p>شفاف، نیمه شفاف او غیر شفاف</p> </div> <p>The diagram illustrates three scenarios of light passing through different materials:</p> <ul style="list-style-type: none"> شفاف (Transparent): Light rays pass straight through. Labels: "تول نور ورخه تیریري" (All light passes through). نیمه شفاف (Semi-transparent): Some light rays pass through, while others are blocked. Labels: "لر نور ورخه تیریري" (Some light passes through). غیر شفاف (Opaque): No light rays pass through. Labels: "هیخ نور ورخه نه تیریري" (No light passes through). 		

د شفافو، نیمه شفافو، او غیر شفافو شیانو یو لیست جوړ کړئ او هغه د خپلې کورنۍ له غړو سره شریک کړئ. د کورنۍ غړي به زده کوونکو د ددغه لیست په اړه خپل نظر زده کوونکو ته ووايي، او همدا راز هغوی به زده کوونکو ته د نورو شیانو په اړه هم معلومات ورکړي.

دریمه ورځ

نن ورځ به تاسو د لمر د شکلونو په اړه معلومات تر لاسه کړئ او په سیوري باندې به د هغوی د اغیزو په اړه پوه شئ.

فعالیت او توضیحات			وړاندیز شوی وخت
<ul style="list-style-type: none"> د ورځې په اوږدو کې د لمر حرکت وڅارئ او وگورئ چې ستاسو له کړکيو څخه هغه په کوم ځای کې ښکاري. لاندې پوښتنو ته په ځواب ورکولو سره خپل معلومات په یوه جدول کې ځای پر ځای کړئ. 			۳۰ دقیقې
د لمر راختل	غرمه	لمر پریوانته	

			تاسو لمر د خپلو کړکيو څخه په کوم ځای کې ويئ؟
--	--	--	--

لمر څومره روښانه ده؟			
د لمر غټوالی څومره ده؟			
د لمر شا او خوا د آسمان رنگ څنگه ده؟			

د پورته معلوماتو پر بنسټ د لمر راپورته کیدو، نیمه ورځې، او د لمر پریواتو وختونه یې رسم
کړئ:

خپل رسمونه د خپلې کورنۍ سره شریک کړئ ترڅو هغوی تاسو ته خپل نظرونه درک کړي. د کورنۍ
نظرونه شاید لاندې نقطې له ځانه سره ولري.

- هغه جزئیات چې تاسو یې په انځورونو کې لیدلی شئ
- په دې انځورونو کې تر ټولو ډیر خلاقه او نوښتگره شی څه دی؟
- دا نظر ورکونه د خپلو رسامیو د لارښوونې والي په پار وکاروئ

۳۰ دقیقې

- د سوریو د مفهوم په اړه معلومات تر لاسه کړئ – یو سیوری هغه وخت منځ ته راځي کله چې یو شی د لمر (نور) مخې ته راشي – دا یواځې د غیر شفافو شیانو لپاره ترسره کیږي. یو سیوری کولی شي د یو څیز شکل وپنځي خو نور اضافي جزئیات لکه خندا، او داسې نور نه شي خودلی.
- لمر ته کوچني شیان کیږدئ او د هغوی لاندې یوه ورقه ځای پر ځای کړئ. د خپلو شیانو او یا هم د لوبو د توکو سیوري وڅاری.

هڅه وکړئ ترڅو د خپل ځان سیوري جوړ کړئ او بیا په خپل شا او خوا کې حرکت وکړئ ترڅو دا معلومه کړئ چې ستاسو سیوری څنگه حرکت کوي. د ورځې په اوږدو کې د خپل د سیوري د لوړوالي د معلومولو لپاره د یوه اندازه کوونکي توکي څخه کار واخلئ ترڅو مالومه کړئ چې ستاسو د سیوري اوږدوالی د ورځې په اوږدو کې څومره تغیر خوري. پر ځمکه د خپل سیوري د حرکت لوری او دهغه اوږدوالی په نظر کې ونیسئ.

زده کوونکو ته دا روښانه کړئ چې ولې د ورځې په مختلفو وختونو کې زمونږ سیوري بدلون مومي. فرض کړئ چې تاسو هیڅ ساعت نه لری، د خپل سیورو ته په کتو سره آیا ویلی شي چې کوم وخت دی. په تېرو وختونو کې خلکو د وخت په اړه همداسې مالومات ورکول.

خلورمه ورخ

نن ورخ به تاسو د خپلو گوديو د تياتر په پلان كولو باندې پيل وكړئ!

وراندیز شوی وخت فعالیت او توضیحات

<p>• د لمر يا يوه گروه په كارولو سره كوښښ وكړئ د خپلو لاسونو څخه مختلف سيوري جوړ كړئ او مختلف حيوانات ورڅخه جوړ كړئ شي. همدا راز، د خپلې كورنۍ څخه وغواړئ چې ستاسو د لاسونو په واسطه د جوړ شوو سيورو په اړه خپل اټكل وكړي.</p>	<p>۳۰ دقيقې</p>
<p>• د يوې ابتدايي كيسې په اړه فكر وكړئ چې تاسو كولى شئ د خپلو جوړو شوو سيورو څخه يې جوړولى شئ. ددې لپاره چې دا فعاليت نور هم اسانه كړئ، تاسو كولى شئ د يوې داسې كيسې په اړه ووايست چې تاسو پرې د مخه پوهيږئ. داسې گودياگانې جوړې كړئ چې د هغوى سيوري به ستاسو د كيسې د كركټرونو نمايندگي وكړي. داسې يوه كيسه انتخاب كړئ چې له ۲ يا ۳ څخه ډير كركټرونه ونه لري: يو لويوه، يوه شهزادگي او يو خرگوش. همدا راز، د سټيج توكية لمر، يو كور او وريځې او داسې نور.</p> <p>• خپل كيسه متصوره كړئ او يا يې وليكئ</p>	<p>۲۰ دقيقې</p>

<p>• اوس داسې گودېگانې رسمي کړې چې ستاسو د کيسې دکرکټرونو او د سټيچ د توکو لپاره د سيورو په حيث وکارول شي. د کيسې اصلي برخه په يوه ورقه او يا هم کارډبورډ باندې رسمه کړې او ددوی مينځ په يوه تور پنسل يا مارکر باندې رنگ کړې.</p>	<p>۳۰ دقيقې</p>
<p>- دا کرکټرونه او د سټيچ توکي له ورقو څخه پرې کړې او د سريبن په واسطه هغوی په وړو لرگيو باندې ونښلوئ.</p>	

پينځمه ورځ

نن ورځ به تاسو د خپل سيورو د تياتر په چمتو کولو باندې پيل وکړئ او د هغوی به نندارې ته وړاندې کړئ!

<p>فعاليت او توضيحات</p>	<p>وړاندیز شوی وخت</p>
--------------------------	------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • زده کوونکي به خپل سټیج ډیزاین (طرح) کړي. - داسې یو ځای پیدا کړئ چېرته چې تاسو وکولای شئ یوه لویه سپینه پرده وځړوئ - تاسو کولی شئ دا د دروازې په چوکاټ باندې وځړوئ (ډاډ ترلاسه کړئ ترڅو پرده په سم ډول وځړول شي) - د پردې شاته اړینه ده چې یو څه فاصله وي ترڅو زده کوونکي وکولای شي چې خپلې ګوډۍ یا نازکې هلته ونیسي. - همدا راز، د پردې په لاندې برخه کې باید یو میز یا کوم بل شی موجود واوسي. زده کوونکي باید د خپل نندارې په وخت کې د میز لاندې ځان پټ کړي. - د روښنایي لپاره د پردې شاته ښې سرچینې پیدا کړئ د بیلګې په ډول: د لمر وړانګې / څراغ او داسې نور. - د پردې مخې ته هم باید یو څه ځای یا فاصله شتون ولري ترڅو لیدونکي پکې کښیناستلی شي. • د دروازې له چوکاټ څخه کار واخلي - د نندارې د پردې چمتو کولو لپاره یوه لویه پرده د د دروازې پر چوکاټ باندې میخ کړئ او یا یې په یوه راډ کې وځړوئ. 	<p>۳۰ دقیقې</p>
<p>د روښنایي (رنا) سره لوبې وکړئ او تجربې ترسره کړئ. دا تجربې ترهغه ترسره کړئ ترڅو چې تاسو د هغه څه په بنسټ چې تاسو په دې پروژه کې زده کړل، په دې پوه شئ چې رڼا پر سیورو باندې څومره اغیزې لري.</p>	<p>۱۰ دقیقې</p>
<p>تاسو به ډیر ژر پوه شئ چې ستاسو د ګوډیو (نازکو) سیوري هغه وخت ستر (غټ) کیږي کله چې هغوی روښنایي ته نږدې شي او هغه وخت چې د روښنایي څخه یې لرې کړئ، د هغوی سیوري هم کوچني (واړه) کیږي.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • د نندارې د لاپه زړه پورې کولو لپاره موسیقي اضافه کړئ د بیلګې په توګه تاسو کولی شئ یو وړوکی پلاستیکی بوتل له کوچنیو کاڼو څخه ډک کړئ ترڅو د باران غږ ورڅخه جوړ کړای شئ. 	<p>۱۰ دقیقې</p>

• اوس خپله ننداره کورنۍ ته وړاندې کړئ	۱۰ دقیقې
• له خپلو کورنیو څخه د خپل نندارې (تمثیل) په اړه دهغوی نظرونه وغواړئ. آیا هغوی وکولای شول چې د سیورو څخه کرکټرونه وپېژني؟ آیا د کورنیو غړو ستاسو قیصه خوښه کړه؟ آیا هغوی ستاسو په قیصه کې اضافي فعالیتونه لکه غږ یا د قیصې ویلو څخه خوند واخیست؟ هغوی به ستاسو د قیصې د لا په زړه پورې والي لپاره په دې نندارې یا قیصه کې کوم نور شیان اضافه کړي وای؟	۱۰ دقیقې

د ارزوونې معیارونه

- د رسامۍ، نوم ورکوونې او د توضیحاتو روڼتیا (وضاحت)
- په قیصه او کرکټرونو کې نووښت (خلاقیات)، او سادګۍ
- په بشپړه جملو باندې خبرې کول، په مناسب وخت او حالت کې پوښتنې کول ترڅو د لا ډیرو معلوماتو و وضاحت لپاره غوښتنه وکړي.
- ددې وړتیا چې د شفاف، نیمه شفاف او غیر شفافو توکو تر منځ توپیر وکړای شي.

د غني کولو اضافي فعالیت

- زده کوونکي کولای شي ډیر مغلقي یا ستونزمن د سیوري او ګوډیو نندارې جوړ کړي

د اسانتیا لپاره بدلونونه

- زده کوونکي کولی شي چې پر ۳، ۴، او ۵ ورځو باندې کار وکړي ترڅو د سیورو په اړه معلومات ترلاسه کړي او خپل د سیورو نندارې چمتو کړي.